

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Laura Imai Messina
QUEL CHE AFFIDIAMO AL VENTO

Copyright © 2020 Laura Imai Messina
First published in Italy by Arnoldo Mondadori Editore
This edition published in arrangement with Grandi & Associati
Translation Copyright © 2021 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-03939-9

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

LAURA IMAI
MESINA

Sve što vetar nosi

Preveo Vladan Stojanović

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2021.

Rjosukeu, Sosukeu i Emiliju, glasovima koji će uvek biti s vama.

Priča je nadahnutu stvarnim mestom, u severoistočnom Japanu, u prefekturi Ivata.

Jednoga dana, neki čovek postavio je telefonsku govornicu u vrtu kuće u podnožju Kudžira-jame, Planine Kita, odmah pored grada Ocučija, jedne od naseobina najgore pogođenih cunamijem 11. marta 2011. godine.

U njoj je stari crni telefon. Isključeni aparat prenosi glasove u vetar. Svake godine, hiljade ljudi hodočaste do tog mesta.

To je prelazak obličja iz jednog u drugi život.
Koncert u kome se
samo orkestar menja.
Ali muzika ostaje, tamo je.

Marijandela Gualtjeri

Ustani severe,
i hodi juže,
i duni po vrtu mom
da kaplju mirisi njegovi;
neka dođe dragi moj u vrt svoj
i jede krasno voće svoje.
(...)

Hodi sa mnom s Livana, nevesto...

Pesma nad pesmama, 4:16, 8

Stoga ne poklanjaj naprečac ljubav.

Kodžiki

Prolog

Snažni naleti vetra šibali su biljke u ogromnom, strmom vrtu Bel Gardija.

Žena je instinktivno podigla lakat ka licu i povila se u leđima, samo da bi se gotovo odmah uspravila.

Stigla je pred zoru i posmatrala uzdizanje svetlosti, iako je sunce ostalo skriveno. Istovarila je velike džakove iz automobila: pedeset metara najdeblje plastike, savijene u tubu, koturove električarske trake, deset kutija eksera sa spiralnim navojem za zabijanje u tlo i čekić s damskom drškom. Prodavac u Konanu, ogromnoj gvoždari, zamolio ju je da mu pokaže šake. Hteo je da izmeri njen stisak, rekao je. Stajala je kao ukopana, nesposobna da reaguje.

Požurila je ka telefonskoj govornici. Izgledala je krhko, kao da je načinjena od šećerlema i trošnih puslica od belanceta. Vetar je već besneo; nije imala mnogo vremena.

Puna dva sata neprekidno su radili na brdu iznad Ocučija: ona – obmotavala je ceradom telefonsku govornicu, klupu, putokaz i mali zasvođeni ulaz na početku staze – i vetar, koji ni za trenutak nije posustajao. Često bi se nevoljno obgrlila, kao što je činila godinama, kad god bi osetila narastanje emocija u sebi. Ustala bi, uspravila se i pogledala bedem oblaka koji su prekrili čitavo brdo.

Stala je tek kad je završila posao. Osetila je ukus mora u ustima, praćen utiskom da je svet okrenut naglavce. Onako iscrpljena, spustila se na klupu, koja je, ovako obmotana, ličila na čauru svilene bube. Čizme su joj otežale zbog blata na đonovima.

Ako će svet pasti, pomislila je, i ona će pasti s njim, ali, ako postoji makar i najmanja šansa da ostane uspravan, upotrebiće poslednji gram energije kojom raspolaže da bi obezbedila takav ishod.

Grad ispod nje još je spavao. Stari prozor bio je osvetljen lampom, ali je većina ljudi spustila roletne i drvenim motkama učvrstila zaklone od kiše, u okviru priprema za nadolazeći tajfun. Neki su navalili vreće s peskom na ulazna vrata, da ih besni vetar ne bi iščupao iz šarki i da kiša ne bi preplavila unutrašnjost kuće.

Činilo se da Jui nije svesna kiše i guste tame na nebu. Posmatrala je svojih ruku delo: pokrov od plastike i lepljive trake kojim je zaštitila telefonsku govornicu, drvenu klupu, stazu od kamenih ploča, zasvođeni ulaz i putokaz na kome je pisalo VETROVITI TELEFON.

Sve je bilo prekriveno blatom i sasvim mokro. Biće tu, spremna da učini sve da odbrani ovo mesto ako tajfun ozbiljnije zapreti.

Jui nije bila dodirnuta osnovnom istinom: da krhkost ne prebiva toliko u stvarima koliko u puti. Oštećeni predmet može biti popravljen ili zamenjen, ali ne i telo. Ono je možda snažnije od duše, koja jednom slomljena može zauvek ostati takva, ali je slabije od drveta, olova ili gvožđa. Njeno odbijanje da to prizna imalo je za posledicu da ni na trenutak nije primećivala opasnost u kojoj se nalazi.

„Već je septembar“, uzdahnula je, posmatrajući tminu na nebu, koja joj se približavala sa istoka. *Nagacuki* 長月, *mesec dugih noći*, kako su ga nazivali. Ipak je svakog meseca ponavljala istu frazu: već je oktobar, novembar, decembar. Već je april, rekla je, a zatim, već je maj i tako dalje; u beskrajnom nizu dana, počevši od 11. marta 2011. godine.

Svaka nedelja bila je borba; svaki mesec bio je samo gomila sati naguranih na tavan, za budućnost koja možda nikada neće doći.

Jui je imala dugu tamnu kosu, sasvim plavu na krajevima, kao da je rasla od kraja naviše. Prestala je da je farba kad je more progutalo njenu majku i kćerku. Umesto toga, svaki put malo ju je skraćivala, dok nije izgledala kao pali oreol. Boja njene kose, kontrast između plave i prirodno crne, na kraju je postala neka vrsta svedočanstva o njenoj žalosti. Kao adventski kalendar pred Božić.

Svoj je život u potpunosti dugovala vrtu, beloj telefonskoj govornici s krovom boje plavog neba, i crnom telefonu pored beležnice na polici. Njeni prsti nasumice bi birali broj, njene ruke prinele bi slušalicu uvu i njene reči zakotrljale bi se u nju. Ponekad bi plakala, ponekad bi se smejala, zato što je život mogao biti zabavan, čak i posle tragedije.

Tajfun je stigao nadomak vrta. Jui ga je konačno primetila.

Snažni vetrovi uobičajeni su u ovom kraju, pogotovo leti. Cepali su predeo, skidali krovove i sejali crepove po tlu kao seme. Suzuki-san, čuvar Bel Gardije, s brigom i ljubavlju štitio je vrt od svakog nevremena.

Međutim, prognostičari su ovog puta predviđali neobično snažan tajfun, a Suzuki-san nije bio kod kuće. Glasina o njegovoj bolesti brzo se širila. Nije se znalo koliko je ozbiljno, ali znalo se da je primljen u bolnicu.

Ko će štititi govornicu u njegovom odsustvu?

Jui je zamišljala tajfun kao dečaka sa obnesnim sjajem u očima, kako se sprema da prospe kofu vode preko peščanog zamka koji je neki drugi neiskusniji, naivniji dečak s mukom sagradio. Vragolan je motrio svoju žrtvu iza stene, spreman da udari.

Oblaci su neprestano menjali položaj, nebo se brzo kretalo, a svetlost hitro klizila ka zapadu. Sunce se na trenutak pojavilo, okupavši je toplim zracima, pre nego što je ponovo nestalo.

Tama je u trenu u potpunosti progutala vrt. Vetar je zaglušujuće zaurlao, pritiskajući svojim gnevom sve oko Jui.

Kosa joj se raširila kao Meduzina. Kovitlala joj se oko glave, iscepana u trake. To je bilo slikovito upozorenje za biljke koje će uskoro biti iščupane iz korena i iskidane na komade. Skerletni *higan-bana*, cvet nirvane, cvet mrtvih; hortenzija koja je procvetala da bi se ponovo pretvorila u seme; bela cvast *fusen-kazura*, sa zelenim, zvonastim voćem, dragim deci.

Iako je s mukom stajala, Jui je rešila da poslednji put proveriti je li sve valjano zaštićeno. Povodila se, oslanjajući se na vazdušne struje, i nekako uspela da stigne do kraja staze. Dva puta pregledala je kuke kojima je pričvrstila ceradu za telefonsku govornicu. Mahala je rukama, probijajući se kroz vetar, kao da pliva.

Jedna kamena ploča zakrckala joj je pod stopalom. Uspomena joj je preplavila um – čula je kćerkin glas kako kamene blokove koji su pokrivali jarak pored njihove kuće naziva *biskvitima*.

Osmehnula se, srećna što je spasla još jednu uspomenu.

Kao deca, vidimo sreću u stvarima. U vozu igrački koji viri iz korpe, plastičnom omotu oko parčeta torte ili fotografiji scene u čijem smu središtu mi, a svi pogledi počivaju na nama.

Stariji teže pronalaze sreću. Ona je u uspehu, radu, muškarcu ili ženi, u odreda nesigurnim, mutnim stvarima. Bez obzira na to da li je sreća reč koju koristimo ili ne koristimo u odnosu na naš život, ona se uglavnom svodi na to, na reč.

Detinjstvo nas je naučilo drugačijoj lekciji o sreći, pomislila je Jui. Mislili smo da je dovoljno da posegnemo za njom, a ona je tamo i čeka da je uzmemo.

Uprkos svemu, ova tridesetogodišnjakinja stajala je uspravno pod sivim, kaljavim nebom. Razmišljala je o tome koliko sreća može biti materijalna. Izgubila se u toj misli, kao što se nekad gubila u knjigama, tuđim pričama, koje su, bez izuzetka, zvučale mnogo bolje od njene. Tako je bilo još od ranog detinjstva. Pitala se da li je zbog toga odlučila da radi na radiju. Bila je očarana tuđim životima, zarobljena u njihovim svetovima.

Juina slika sreće prebivala je već nekoliko godina u telefonskoj govornici i teškom crnom predmetu s brojevima od 1 do 0, poređanim u krug, s prednje strane. Apsorbovala bi se u pogledu na vrt na zabačenoj brdskoj padini severoistočnog Japana, sa slušalicom na uhu. S tog mesta videla je blistavo more i mirisala so, čija se aroma podizala u talasima. Na tom mestu sanjara je o razgovoru sa kćerkom, čiji je život okončan posle samo tri godine, i majkom, koja je držala devojčicu u naručju do samog kraja.

A kad je sreća stvar, njenu bezbednost ugrožava samo neprijatelj. Čak i ako je reč o nečemu neopipljivom, kao što je vetar, ili kiša koja pljušti s nebesa.

Rizikovala je svoj praznjikavi život kako bi bila sigurna da se ništa neće desiti toj stvari ili mestu koje ju je činilo stvarnom.

I

Poglavlje jedan

Prvi put čula je za nju na radiju.

Neki slušalac javio se pri kraju emisije kako bi govorio o onome što mu je pomoglo da se oporavi posle gubitka supruge.

Naširoko su raspravljali u uredništvu o nosećoj temi emisije pre nego što su je prihvatili. Svi su znali šta joj se dogodilo, za duboki ambis koji je zjapio u njoj. Međutim, Jui je odlučno tvrdila da će izaći na kraj sa svim izazovima koji bi se mogli pojaviti u emisiji. Odoleće, zato što je ništa ne može ozlediti posle svega što je pretrpela.

„Šta vam omogućava da ujutro ustanete, a uveče legnete, posle perioda žalosti? Šta vas oraspoloži kada se sneveselite?“

Emisija je imala mnogo svetliji ton od očekivanog.

Neka žena iz Aomorija rekla je da kuva kad god je spopadne tuga: pravi slatke i ukusne kolače, makarone, džemove, slasne zalogajčice poput ribljih kroketa pečenih u soja-sosu i šećeru i kuvanog povrća za *bento*. Kupila je još jedan zamrzivač, da bi dobila mesto za čuvanje svojih kreacija. Postarala bi se da zamrzivač bude temeljno odmrznut za *Hinamacuri*, Dan devojčica, 3. marta, na dan posvećen njenoj kćerki. Znala je da će prizor lutaka u dnevnoj sobi, platforme sa zbirkom figura koje prikazuju carski dvor, podstaći u njoj neodoljivu želju da ljušti, seče i kuva. Objasnila je da se od kuvanja oseća bolje; da joj ono pomaže da položi šake natrag na svet.

Mlada kancelarijska službenica iz Aičija javila se u program da bi rekla da ide u kafiće da bi milovala pse, mačke i lasice, pogotovo ove

poslednje. Trljanje njihovih njuškica o njene prste pomagalo joj je da oseti nešto radosti što je živa. Starac se šapatom poverio kako igra *pa-činko*; govorio je tiho da ga supruga ne bi čula iz spavaće sobe. Poslovni čovek iz korporacije imao je običaj da pije šolje jakog kakaoa i gricka *sembej* kako bi izašao na kraj s tugom posle raskida.

Svi u studiju osmehnuli su se kada je domaćica iz Tokija, žena od pedesetak godina, koja je izgubila najboljeg prijatelja u saobraćajnoj nesreći, rekla da je počela da uči francuski, i kako joj promena glasa, upotreba promuklog i otegnutog *rrrrr* i komplikovanih akcenata pomaže da se oseti kao nova žena. „Nisam naučila jezik, zapravo sam beznadežan slučaj, ali nemate pojma koliko mi prija kad kažem *bonjouuurrrrrr*.“

Poslednji poziv stigao je iz Ivatea, jednog od područja pogođenih katastrofom iz 2011. godine. Producent je ukrstio pogled s tonskim snimateljem, koji je dugo posmatrao Jui pre nego što je oborio glavu ka kontrolnoj tabli. Nije je podigao do kraja uključenja.

Cunami je odneo život slušaočeve supruge, baš kao i Juine majke i kćerke. Voda je odnela kuću. Njeno telo je otplutalo, a njeno ime upisano među *jukue fumej*, nestale, one za koje se ne zna gde su. Sad je živio u sinovljevom domu, duboko na kopnu, tamo gde se more vidi samo na slikama.

„Pa“, progovorio je slušalac koji se uključio u program, između ravnornih potezanja dima cigarete, „postoji ta telefonska govornica u vrtu, na brdu, usred nigdine. Telefon nije povezan ni na kakvu mrežu, ali vetar raznosi vaš glas. Kažem: *Zdravo, Joko, kako si?* I ponovo postajem onaj stari, a supruga sluša iz kuhinje, zauzeta pripremanjem doručka ili večere, dok se ja žalim kako mi je kafa ispekla jezik.

„Sinoć sam unuku čitao priču o Petru Panu, letećem dečaćiću koji je izgubio senku, i devojčici koja mu ju je zašila za tabane. I, znate, mislim da mi baš to radimo kad odlazimo na to brdo, u vrt Suzuki-sana: pokušavamo da vratimo svoje senke.“

Svi u studiju su učitali, kao da se ogromni nepoznati predmet niotkuda stvorio između njih.

Čak ni Jui, obično izuzetno dobra u prekidanju čak i najrečitijih sagovornika s nekoliko pažljivo odabranih reči, nije ni zucnula. Prenula se iz transa tek kad se čovek nakašljao i kad je tonski snimatelj utišao njegov glas. Hitro je najavila sledeću muzičku numeru. Iznenadio ju je

naziv sasvim slučajno izabrane pesme. To je bila pesma Maksa Rihtera *Gospođa Dalovej: u vrtu*.

Mnogo poruka pristiglo je te noći u radio-stanicu. Nastavile su da stižu čak i kad se Jui ukrcala u pretposlednji voz za Šibuju i poslednji za Kičidžodži.

Zažmurila je, iako je san bio još daleko. Neprestano je razmišljala o priči poslednjeg sagovornika. Činilo joj se da prati vlastite korake po istoj ulici i da svaki put otkriva nove detalje. Saobraćajni znak, naziv radnje, kuće. Znala je da neće zaspati dok ne zapamti put napamet.

Sutradan, prvi put otkad su joj majka i kćerka umrle, zatražila je dvodnevno odsustvo.

Posle dugog oklevanja pokrenula je motor automobila, napunila rezervoar benzinom i krenula ka vrtu Suzuki-sana, sledeći uputstva s navigacionog uređaja.

Olakšanje, ako ne sreća, ubrzo će poprimiti oblik stvari.

